

Opdrachten

Werkplaats Strategie Ruimte

Doel

De economische ontwikkeling van de Metropoolregio Eindhoven met fysieke maatregelen bevorderen, waarbij leefbaarheid en ontwikkelruimte van stad en land gegarandeerd worden.

Opdracht

De Werkplaats Strategie Ruimte stelt één ruimtelijke strategie met bijbehorend programma op, waarin het toekomstbeeld op de ruimtelijke hoofdstructuur van de Metropoolregio Eindhoven is vastgelegd.

Activiteiten

- Nader verkennen en uitwerken van diverse ruimtelijke thema's (o.a. unique selling points subregio's en gemeenten; ontwikkelperspectief stad en land; deregulering en tijdelijkheid; agglomeratievorming en metropolitane interactiemilieus).
- Samenhang brengen in en adviseren over de ruimtelijke componenten van de diverse Werkplaatsen (integrale afweging en synergie in programma).
- Regionaal ruimtelijke opgaven verbinden met de bovenregionale agenda's.
- Regionaal ruimtelijke opgaven verbinden met de lokale agenda's.

Werkplaats Strategie Ruimte

1. Context

Zuidoost-Brabant is met een schaa sprong bezig. Op economisch terrein bestaat de ambitie om tot de sterkste economische regio's in Europa te behoren. In de concurrentiestrijd tussen regio's in Europa en de rest van de wereld betekent dit dat onze regio moet inzetten op het versterken van het vestigingsklimaat. Het ruimtelijk domein (de 'Basics' van Brainport 2020) speelt daarbinnen een belangrijke rol. De centrale vraag is wat de Brainportregio op ruimtelijk gebied nodig heeft om de concurrentieslag met andere vooraanstaande kennisregio's aan te kunnen. Wat kunnen wij met ruimtelijke maatregelen doen om kenniswerkers (arbeidskracht) en kennisbedrijven (arbeidsplaatsen) aan de regio te binden? Wat zijn de ontbrekende fysieke schakels en hoe zouden stad en landelijk gebied zich moeten ontwikkelen? Met deze vraag houdt de Werkplaats Strategie Ruimte zich bezig. Richtinggevende ontwikkelingen in het ruimtelijk domein die van invloed zijn op deze vraagstelling zijn:

5. De overheid moet leren loslaten. Dat betekent niet achteroverleunen, maar meedenken en faciliteren. Van de overheid wordt regie en een stip op de horizon verwacht. Een gedeeld toekomstbeeld op Brainport voor de komende 10 à 20 jaar. Een beeld op de hoofdstructuur en de strategische opbouw van de regio.
6. Overheden moeten ruimte bieden voor het experiment. Ruimte voor tijdelijkheid en tijdelijk gebruik. Snel schakelen en het (planologisch) faciliteren van gewenste ontwikkelingen.
7. Regio's, steden en dorpen moeten hun eigen kracht en identiteit uitdragen en vertalen in een ruimtelijk programma van hoge kwaliteit. De uitdaging is om selectief te zijn en regie te voeren op samenhang.

Afstemming in het ruimtelijk domein op alle schaalniveaus is hierbij uiterst relevant. Op alle schalen en in alle sectoren (werkplaatsen werklocaties, mobiliteit, wonen, economische strategie) wordt gewerkt aan thema's die een raakvlak hebben met of een vertaling hebben in een fysieke ingreep (zie bijlage 1). Het is de kunst om samenhang te brengen in al deze activiteiten. Niet alleen in en tussen de werkplaatsen, maar ook in de samenwerking met andere overheden (rijk, provincie en waterschappen) en partijen (zie bijlage 2).

2. Doelstelling en opdracht

Het doel van voor de Werkplaats Strategie Ruimte is meerledig:

- Het faciliteren van de economische ontwikkeling van de gehele Metropoolregio door middel van fysieke maatregelen;
- Het creëren van een aantrekkelijk internationaal vestigingsmilieu voor kenniswerkers en het (inter)nationale bedrijfsleven;
- Het garanderen van interne- en externe bereikbaarheid op alle schaalniveaus met behoud van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat;

- Het versterken van de regionale hoofdstructuur en het creëren van synergie tussen infrastructuur, openbaar vervoer en ruimtelijke ontwikkeling.

De opdracht bestaat uit het opstellen van een breed gedragen integrale ruimtelijke strategie die recht doet aan de geformuleerde doelen.

3. Activiteiten en producten

De Werkplaats Strategie Ruimte bundelt sectorale onderzoeken en plannen met een fysieke component tot één integrale samenhangende ruimtelijke strategie met bijbehorende overzichtskaart. Een flexibele en 'levende' kaart van de regionale hoofdstructuur (knooppunten, infra, campussen, landschap, hinderlocaties en specifieke kwaliteitsmilieus), zonder juridische betekenis, maar met richtinggegevende elementen. Een kaart aangevuld met (sfeer)beelden van gebieden en plekken, strategische ingrepen, ontwikkelprincipes en –methoden. Hiermee ontstaat een gezamenlijk en breed gedragen toekomstbeeld op de hoofdstructuur van Brainport voor de komende 10 à 20 jaar. Een stip op de horizon die meebeweegt met de markt en die ruimte biedt voor ontwikkeling en maatwerk. De integrale Ruimtelijke Strategie is opgebouwd uit drie (deel)producten die gezamenlijk input vormen voor het gedeelde toekomstbeeld:

- Regionaal: eigen kracht opbouwen

Nieuwe ontwikkelmodellen en inrichtingsprincipes voor stad en land. Hierbij gaat het om het nader verkennen en uitwerken van relevante thema's als (mede) opdrachtgever of deelnemer. De thema's zijn opgehaald uit diverse studies en uit rondetafelgesprekken met deskundigen uit de trippel helix.

- *Unique Selling Points subregio's*

Wat zijn de unieke kwaliteiten van de subregio's en gemeenten en hoe kunnen die worden vertaald naar een subregionale en lokale ruimtelijke opgave en projecten die (samen opgeteld) meer waarde opleveren voor Brainport?

- *De ontwikkeling van stad en landelijk gebied*

De vraag is welke rol het landelijk gebied zou moeten spelen binnen Brainport en hoe we dat ruimtelijk kunnen vertalen, bijvoorbeeld in kwaliteitsverbetering van het landschap en het bieden van interessante (kleinschalige) woon- en werkmilieus

- *Metropolitane ontmoetingsplekken/interactiemilieus en sociale inbedding*

Wat is er nodig om expats/kenniswerkers te verbinden met de bestaande sociale netwerken van de metropoolregio en hoe kunnen we dat ruimtelijk vertalen? Hoe worden we the 'Coolest city'?

- *Deregulering en tijdelijkheid*

Steeds meer gebouwen en terreinen hebben te maken met leegstand. Hoe gaan we om met grote (samengestelde) opgaven? Is er kans op het scheppen van experimenteerruimte via de Provinciale Verordening Ruimte of via de nieuwe Omgevingswet?

- *Technologie in het straatbeeld*

Het is aan te bevelen dat op strategische locaties en drukke punten in de regio, bijvoorbeeld bij het centraal station, op de luchthaven en langs snelwegen (de poorten tot de regio), zichtbaar wordt dat u welkom wordt geheten in een hoogtechnologische regio.
- *Bovenregionaal: regionale opgave aanhaken op de bovenregionale agenda*

Strategische fysieke ingrepen met een (boven)regionaal belang om de agglomeratiekracht van de regio te vergroten. Denk hierbij aan het in samenhang ontwikkelen van nieuwe (nationale) hoofdinfrastructuur, stedelijke knooppunten en gebieden. Bij het bepalen van de regionale hoofdstructuur zal nadrukkelijk aansluiting worden gezocht met de ons omringende regio's en metropolen en landen (waaronder Duitsland en België).

 - *Deelname in landelijke dossiers*

Het Rijk werkt met het Meerjaren Investeringsprogramma Ruimte en Transport (MIRT). Hierin wordt strategische ruimtelijke ontwikkeling gekoppeld aan (nieuwe) landelijke infrastructuur. Deelname aan diverse dossiers zoals het MIRT-onderzoek Brainport Avenue 2020-2040; MIRT-onderzoek Kennisas A2; MIRT-onderzoek Logistieke Corridor; Regionale OntwikkelStrategie (ROS) Noordvleugel/ Zuidvleugel/ Brainport regio Eindhoven. Deelname aan Brainport Oost / Noordoost Corridor.
 - *Agglomeratievorming*

Wat is er nodig om de regio door te ontwikkelen tot een groot stedelijke agglomeratie?
 - *Bereikbaarheidsprofielen*

Het creëren van synergie, massa en kwaliteit van de ruimtelijk economische ontwikkeling door koppeling van strategische (top)locaties en gebieden aan multimodale knooppunten en HOV-corridors. Dit onderwerp vraagt om samenwerking met de Werkplaats Strategie Mobiliteit.
- *Lokaal: regionale opgave aanhaken op de lokale agenda*

Unieke lokale ontwikkelingen met (boven)regionale betekenis koppelen aan de regionale hoofdstructuur. Denk hierbij aan de vestiging van regionale bedrijventerreinen, campussen, hinderlocaties, grootschalige detailhandel, top woonmilieus enz.

 - *Kwaliteit van woon- en werklocaties*

De directe beschikbaarheid van geschikte woon- en werklocaties is van doorslaggevend belang voor de ontwikkeling van Brainport. Hierbij gaat het echter niet alleen om beschikbaarheid/aantallen, maar vooral om de kwaliteit van het gebodene. Het gaat om unieke, aantrekkelijke en toepasselijke milieus. De Werkplaats Strategie Ruimte kan hierin signaleren en agenderen. Het primaat ligt bij de sectorale Werkplaatsen.

- *Regionale afstemming*
Wanneer projecten een ruimtelijke neerslag in de regio krijgen en regionale uitstraling hebben, is de Werkgroep Ruimte adviserend en zal ze intensief samenwerken met de andere Werkplaatsen. Denk bijvoorbeeld aan locaties voor regionale bedrijventerreinen; hinderlocaties; grootschalige detailhandel, overslagterreinen; nieuwe stedelijke knooppunten; enz.

4. Samenstelling werkplaats

De Werkplaats Strategie Ruimte bestaat uit een vaste bestuurlijke vertegenwoordiging uit Eindhoven of Helmond, de subregio Peel en de subregio Kempen, de Provincie Noord-Brabant, een aantal onafhankelijke deskundigen en vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven en de kennisinstellingen, aangevuld met een flexibele schil van partners die deelopdrachten belangeloos uitwerken. Het werk in de Werkplaats gebeurt in wisselende coalities. De definitieve samenstelling van de werkplaats is nog niet bekend. Een voorlopige samenstelling is in onderstaande tabel te zien. Bestuurlijk trekker van de Werkplaats Strategie Ruimte is op dit moment Nicole Ramaekers, wethouder van de gemeente Veldhoven.

Vaste kern – onder voorbehoud

Naam	Organisatie
<i>Overheid</i>	
Nicole Ramaekers	Wethouder gemeente Veldhoven, bestuurlijk trekker Werkplaats
Marco van Dorst	Wethouder gemeente Eindhoven, vertegenwoordiger Stedelijk Gebied
n.t.b.	Wethouder gemeente, vertegenwoordiger Kempengemeenten
n.t.b.	Wethouder gemeente, Vertegenwoordiger PeelGemeenten
Carly Jansen	Provincie Noord-Brabant, directeur cluster ruimte
<i>Bedrijfsleven / brancheorganisaties etc</i>	
n.t.b.	OEM: ASML, HTCE, Philips etc
n.t.b.	MKB
Edgar van Leest	Brainport Development, strategisch adviseur
<i>Kennisinstellingen</i>	
Cees-Jan Pen	Fontys Hogescholen, lector vastgoed Brainport en programmamanager Platform 31
Pieter van Wesemael en / of Harry Timmermans	TU/e (resp. professor 'architectural urban design and engineering' en professor 'urban science and systems')

Themadeskundigen (flexibele schil) – onder voorbehoud

- Agglomeratievorming: Jeroen Saris (De Stad bv) en Jaap Modder
- Sociale binding kenniswerkers / ontmoetingsplekken: Ton Rutjens (Basho)
- Vestigingsklimaat:
- Water en landschap: Carel Nobbe (Waterschap Aa en Maas)
- Brabants Expertisecentrum Ruimtelijke Kwaliteit (BERK): Anne van Kuijk (strategie mozaïek metropool), Eltjo Kugel (landschap/landelijk gebied), Annick van Tilburg (cultuur)

5. Werkwijze

De Werkplaats Strategie Ruimte is een integrale Werkplaats op het gehele ruimtelijke domein (basics Brainport 2020); een overkoepelende werkplaats. Een denktank en adviesorgaan met een sterk agenderende functie en actief op:

- Ontwikkelmodellen/thema's: De Werkplaats levert input aan en tapt af van de andere Werkplaatsen. De Werkplaats werkt ook zelf onderwerpen en thema's uit.
- Strategisch fysieke ingrepen/MIRT/Gebiedsagenda: Vanwege de sterke verweving met de Stuurgroep Mobiliteit (Agglomeratievorming en Mobiliteitsprofielen en Wgr+) zullen beiden intensief samenwerken en onderling bepalen welke bestuurder deelneemt aan welke landelijke dossiers.
- Integrale ontwikkeling/RRO: Afstemming tussen de werkplaatsen en met de Provincie in het RRO.

De Werkplaats Strategie Ruimte acteert op alle schaalniveaus (lokaal, regionaal, nationaal) en schakelt voortdurend. Ze zal actief het overleg zoeken met relevante partijen. Bestuurlijk zal vanuit de Werkplaats een afgevaardigd lid deelnemen aan diverse overleggen/tafels. Wanneer andere partijen 'in the lead zijn' in (onderzoeks- en ontwikkel)trajecten wordt dat gerespecteerd. De Werkplaats zal (desgewenst) meedenken vanuit het regionaal perspectief en aftappen.

De Werkplaatsen Werklocaties en Wonen en het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg Mobiliteit (Wgr+ taak) hebben een directe relatie met de Werkplaats Strategie Ruimte. De Werkplaats Strategie Ruimte adviseert integraal en onafhankelijk en let daarbij op de samenhang. Samenwerking en input is noodzakelijk in beide richtingen.

6. Mensen en middelen

De Metropoolregio faciliteert de Werkplaats Strategie Ruimte met een procesmanager. Een jaarlijks werkbudget is noodzakelijk om onderzoek op te starten, te participeren (cofinanciering) en om overleg fysiek te faciliteren.

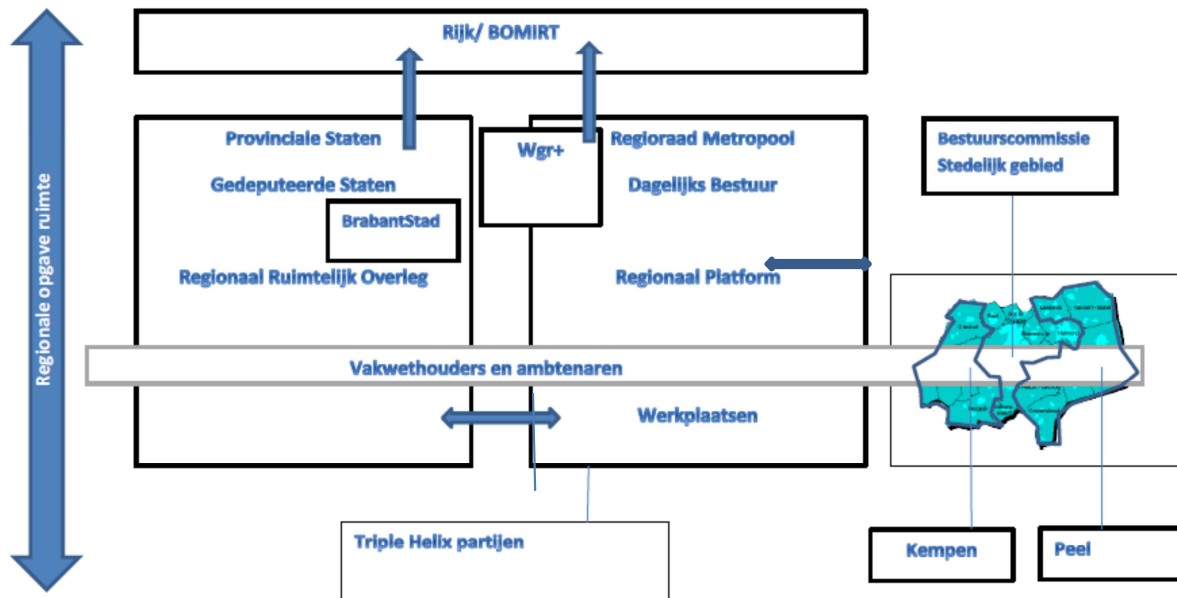
De totale opgave (2 jaar) wordt geraamd op:

Externe inhuur integrale strategie/gedeeld toekomstbeeld:	75.000 euro
Cofinanciering deelonderzoeken/thema's (6x):	60.000 euro
<u>Faciliteiten:</u>	<u>15.000 euro</u>
Totaal	150.000 euro

Bijlage 1. Samenhang thema's met fysieke component

Thema \ Werkplaats	Strategie Ruimte	Mobiliteit & innovatie (wettelijk status WGR+)	Wonen	Werklocaties
Beschikbaarheid Woon- werklocaties	-Experimenteerruimte, tijdelijk gebruik, deregulering		-Afstemming woningbouwprojecten -Fasering woningbouwprojecten -Krimp gemeenten: bestaande voorraad beheren of ontwikkelen	-Planning (bedrijventerreinen + detailhandel) -Segmentering (bedrijventerreinen + detailhandel) -Campussen
Bereikbaarheid	-Agglomeratievorming A2 zone NL	-Bereikbaarheidsprofielen toplocaties en binnen regionale bereikbaarheid (in periferie stad) -Innovatieve ontwikkelingen	-In relatie tot het bovenstaande kan de woon-werkmobiliteit een criterium zijn bij het prioriteren en fasering van locaties	-Multimodaal ontsluiting terreinen
Kwaliteit & imago	-Unique Selling Points (sub) regio's -Stad / Land en nieuwe inrichtingsprincipes -Technologie in het straatbeeld	Zuidoost Brabant als dé kennis- en innovatieregio van Nederland (test en ontwikkellocatie)	-Woonklimaat en woonmilieus in relatie met Brainport ambitie	-Kwaliteit openbare ruimte -Kwaliteit terreinen algemeen -Profilering terreinen en winkelcentra
Leefklimaat	-Metropolitane ontmoetingsplekken (sociale inbedding) -Strategische (gebieds)ontwikkelingen en ingrepen	Leefbaarheid, verkeersveiligheid en (maatschappelijke) toegankelijkheid zijn randvoorwaardelijk	-Woonwensen (toekomstige) senioren -Woonwensen kenniswerkers en arbeidsmigranten	-Detailhandel kleinere kernen -Centrummanagement -Koppeling detailhandel – horeca
Integrale strategie & Lobby	-Integrale ruimtelijke strategie -Gebiedsagenda Brabant -BOMIRT -Verordening Ruimte / Omgevingsvisie -IABR BrabantStad	-Interactie tussen diverse beleidsterreinen binnen mobiliteit (WGR+, Openbaar vervoer en BBZOB) -Gebiedsagenda Brabant -# Brabant -BOMIRT	-Het goed functioneren van de woningmarkt is van groot economisch belang. Samen met andere woningmarktpartijen signaleren richting rijk.	-Lobby voor 'regelvrije economische zones'

Bijlage 2. Samenwerking rijk, provincie en regio

De route van planologische vaststelling of bekrachtiging van (sub)regionale afspraken loopt via het Regionaal Ruimtelijk Overleg. Het advies/ het voorbereidende werk van de werkplaatsen wordt, door tussenkomst van de 21 ambtelijke contactpersonen, teruggelegd bij de 21 colleges. Zij nemen een besluit en komen met mandaat naar het Regionaal Platform of rechtstreeks naar het RRO. De bestuurlijk trekker van de Werkplaats Strategie Ruimte stemt dit af met de gedeputeerde RO van de Provincie.